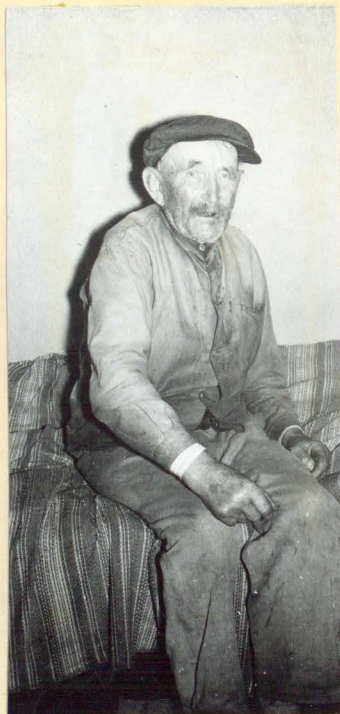
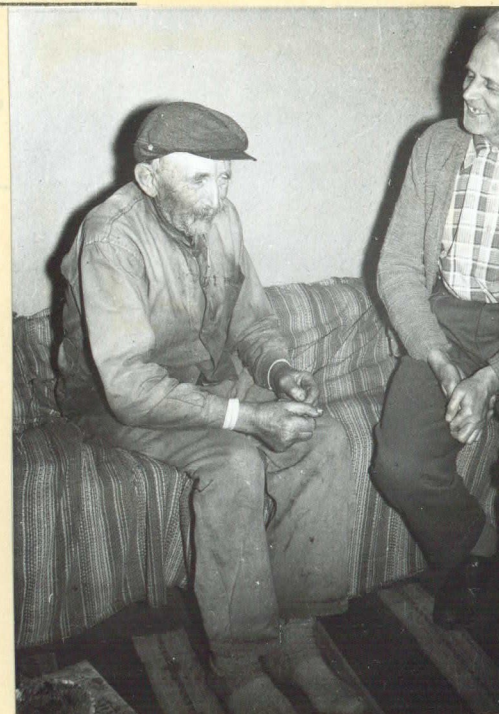

Landskap: *Halland* Upptecknare: *Barbro Braddy i. Folke Åström*
 Härad: *Häls* Berättare: *Hemming Brödd*
 Socken: *Laholms landsf.* Berättarens yrke: *fiskare*
 Uppteckningsår: *1956* Född år *1870* i

Uppgifter om berättaren. s. 1-2. (foton s. 15.5;
 Båtar. s. 2. mg. m. X: 2: 21: 13
 Fiske. s. 2-4. X: 2: 21: 14
 Tillredning av fisk. s. 4. X: 2: 21: 15)
 Snäckskal som hönsfoder. s. 4-5.
 Värnplikt. s. 5.
 Brännvin. s. 5-6.
 Smuggling. s. 6.
 Resa till Skottland. s. 6-7.
 Väderspådom. s. 7.
 Hästarna rädda, - sjöman syntes när stalldörren gick opp. s. 7-8
 Emigration. s. 8.
 Ordstäv och uttryck m.m. s. 8.

*neg. n. X: 2: 21: 13**neg. n. X: 2: 21: 14.*

Personliga data. Henning Brodd är en av de få nu kvarlevande fiskarna av den äldre generationen och typen. Bor helt ensam, unkarl, i ett litet hus på stranden mellan brorsonen Albert Brodds ställe och Mellbystrand. Han hade en tid även en liten gård då fisket ej gav tillräckligt. Numera fiskar han ej men samlar med "håv" snäckskal i havskanten att sälja som hönsfoder. Han tyder vädret säkert, är vidskeplig och en person-

ACC. N:R M. 16358: 2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

lighet av stora mått och lär därför vara illa omtyckt av många som ej förstår sig på honom. Han är en utmärkt berättare, klar och full av träffande uttryck och iakttagelser. Man bör dock ha någon introducerande person med sig som H.B. känner. - Herr Sven Stadling, Blåbärsv., Mellbystrand - t.h. på fotogr. föregående sida - känner väl till H.Brodd. (För något mera ingående upplysn.: Se äv. dagbok förd under uppteckningstiden 1956). Betecknande: när vi skall gå och han just slutat berätta, lägger han, plirande, till orden: - "Om de nu är sanning!..."

Båtar. Man hade mest ekor (om laxekor se uppt. om Albert Brodd). Segelbåt var ej vanligt förr, fast det fanns; men de fanns inte på farfars tid. De hade upp till 4 segel: klyvare, fock, storsegel och toppsegel. De hade årer även. Man rodde ensam eller efter varann (i båten). Det var handårer och långårer; långårererna var tyngre och längre, de roddes av 2 som satt efter varann (båten var smal). Vi hade en så'n. Bengt Pålsson byggde den; han var fiskare.

Fisk och fiske. På 90-talet fick man 75 öre till 1 krona per kg lax, 10 öre (per kg) för torsk och 20-25 öre för flundror. Man drog omkring och sålde i trakten och gör så än. Flatfisk tog man långt ute, torsk tog

ACC. Nr M. 16358:3.

3
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

man med pilk långt ute; man kunde få en 100 st. - Det hände att det blev tjocka långt ute i östan, det var så'n tjocka så man fick rätta sig efter var vinden var när man skulle hem och man fick ej vila sig bara ro i en sträcka tills man kom i land nära hemma. - En gång va vi ute mä båten, min bror och jag, mitt i natten och det blåste opp och var full storm. Vi skulle ha in (fisk-)redskapen och drog i linerna men blev hängande på en påle (sådana kraftiga pålar fanns för de fasta redskapen). Bror min blev rädd och börja' be till Gud och jag blev förbannad och ropade att Ge jävelen i Gud och sköt va du ska! Och strax därefter brast pålen; och vi va räddade och kommo in te land. - Hummer fanns det förr i näten, då var det mycket gott om det men nu är det ej mycket; ja man fick så där 50-60 stycken åt gången. En mycket stor hummer fick man 1 kr. för. - Tumlare kunde man få i garn, de fastnade och drunknade. De var 1,7-2 m. långa och kallas marsvin; de föder levande ungar. Man tog späck av dem och smälte till tran. Det var på sommaren en gång jag hade fått en och körde hem den på hjulbär. Jag skulle slakta den, höll i fenan och körde kniven i, men den höll på slå sönder bären; och då blodet var urtappat kunde jag få mycket

ACC. N:R M. 16358:4.

4
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

klart och fint tran. - Jag fick tag på en liten säl för några år sedan. Jag tog den i baktassarna. Den var ilsken och jag körde in den till stranden, men den ut i sjön igen. Någon annan slog ihjäl den se'n. T. o.m. i Lagan fanns det säl, på Påarpa halla och Väderön. Man kan locka dem med sig då man seglar; man visslar på dem.

Tillredning av fisk. Torsk eller flatfisk saltas och torkas ute tills den ej droppar längre. Se'n hänger man den över spisen två och två med svansarna ihop. - Så kan man koka den direkt eller blötes den i vatten, i en bäck för exempel där man har den i en korg. Man klyver den i ryggen och tar bort ryggbenet så långt buken går.

Samla snäckskal. Förr i världen tog man ej snäckskal. Nu tar jag det till hönsmat. (H. Brodd stiger upp med solen, kl. 3-4 varje morgon och samlar snäckskal till 6-7-tiden. Han går -till nyligen?barbent hela året eft. vad man säger-i havskanten och skjuter en slags 'plog-håv'- Se fotogr. nedan! framför sig tills denna blivit fylld då han tömmer skalen i högar med jämna mellanrum längs den långa strandkanten. Han får 2:-kr. per kappe för detta hönsfoder).

neg. m. X 21:21:15

neg. salinas Jan. 7.

H. Brodd samlar snäckskal i havskanten till hönsfoder. Se föregå. sida!
Värnplikt. Albert Hökare, han var slaktare i Laholm, och jag, vi exera-
 de ihop. Vi hade en brännvinskagge ihop; när kaggen var tom skickade vi
 den med birskjutsen till Halmstad och fick den fylld. En gång fick vi
 hämta vår korpral i en birbod och snygga opp honom före uppställningen.
 Det mesta man lärde var att hälsa på befäl. Skjutning var det ibland.
 Ett år var det(vplikt) 27 dar och ett år 14 dar.

Brännvin. Förr kostade brännvinet knappt 1:- kr. litern. Man gick till
 böckaren och fick gjort kaggar i hans verkstad. Jag fick gjort en kagge

ACC. N:R M. 16358:6.

6
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

till 15 liter.

Smuggling. Det smugglades en hel del förr. Det var mest "knaggasaft" (brännvin) från Estland. De brukade ibland gömma det i skogen. Man höll vakt och när tullvaktaren(ej B.s eget uttr.) kom skränades det så det hördes. Man tog emot honom hyggligt och sa att vi tänkte ha en nubbe... och så gjordes det tecken med lampan(så man visste ute till havs om vägen var klar ell. ej). Det var en som kallades Tjyvagotte. Han togs iland en kväll när vi drog vad(notvad). Så kom det några och fråga var kustvakten bodde. Jag visa var han bodde och visa fönstret och sa' till sist: nu ska' vi sluta så är här alldeles fritt(näml. att föra iland godset).(Med reservation för ev. felaktiga pers. pron. ss 'jag').

Resa till Skottland. Jag for till Skottland för något över 50 år sedan, till släktingar som dessförinnan var här i Sverige. Det var en kusin som då hans far var död såg i papprena att han hade släkt i Sverige och kom hit. Av honom lärde jag mig en hel del engelska. - Där borta kunde de inget svenskt ord, jo i hamnen.(Kusinen)han visste inget förrän jag stod hos honom. Jag for från Göteborg till Granton med ett stort passa-

ACC. N:R M. 16358:7.

7
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gerar- och godsfrartyg. Det tog 3 veckor(?) och 2:a klass kostade 50:- kronor tur och retur och så kostade maten 4:- kronor om da'n. När vi kom fram skutta' 1:aklasspassagerarna iland som skrämde rådjur; om de hade legat nergravna hade de inte sitt värre ud! - -Det var det hyggligaste folk man kunde komma till!(skottländarna).

Väderspådning. Det var svårt med väderspådning före radion kom. Se'n brännvinet blev fritt har det inte varit nå'n reda med hallåmannen i radio! - Man ser vädret på solen, om det ska bli regn eller blåst. Från morgonen vet man dagens väder och från kvällen nattens och morgonens väder. Strålar solen ner(åt) blir det regn, strålar den upp(åt) blir det blåst. - Aftonrödan har inget att betyda. Men rött på morgonen betyder oväder. - Ser man fyrarna på Kullaberg hit tar det 2 da'r högst innan det blir annan vind; oftast blir den sydlig. - Så kan man höra om det (havet) skvalpar. Hör man norr på blir det nordlig vind och hör man söder på blir det sydlig.

Övertro. En fru satt och mjölkade och det hände att korna och hästarna kunde bli så rädda så de kastade sig baklänges. En gång blev hästarna rädda och stalldörren gick upp och där syntes en sjöman klädd i gula oljekläder. Någon av töserna var hemma och hörde ett rysligt skrig,

ACC. N:R **M. 16358:8.**

8
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

se:n var det tyst.-Det var frun som såg det, själv har jag aldrig sett det och har aldrig trott på skrock; men då jag såg hästarna förstod jag att det måste vara något.

Gård. Jag har haft gård också. Hade 4 kor och ett par små hästar; på sista tiden hade jag 1 häst. - Fisket ger ju ej så mycket.

Emigration. Jag hade 2 bröder som reste till Amerika. En blev farmare och en omkom vid järnvägen när han arbetade där. Jag tänkte själv resa dit.

Div. uttryck o. svar på tal. - Jo en gång blev jag förkyld då jag gick i en vattenpöl. Ja herre gud, satan va' det kan gå lätt! Jag blev ju våt om fötterna av sötvattnet. - Det fanns en som hette Dalare-Maria i Ala i början av 1900-talet. Hon hade en dotter, Alma i Vallberga. (Se om dessau i uppt.n:r M. Aug. Nilsson, sid. 16, kloka gummor).

- (H.Brodd kom en gång då det var mul- och klövsjuka på trakten körande med ett svin, vilket tydl. var förbjudet, o. mötte då någon ej lämplig person, kanske fjärdingsman?, som hejdar Brodd och säger:)-Är ni ute med en släkting? - Jaså, ä' det släkt!(svarar Brodd).-"Det är så faens lidet(litet)!" sa, hon som köpte 2 flundror.